

**Střední odborná škola
a Střední odborné učiliště Hořovice**
Palackého náměstí 100, 268 01 Hořovice,
IČO: 47558504
<https://soshorovice.cz/>

Využití 3D tiskáren ve strojírenském oboru vzdělávání

V rámci projektu EDUgrant byly pro naši školu pořízeny 3D tiskárny PRUSA, které nám umožní teoreticky a prakticky seznamovat studenty strojírenských a IT oborů s technologií 3D tisku.

Ve výukovém plánu oboru 23-41-M/01 Strojírenství byly zařazeny základy 3D tisku pro strojaře ve 3. ročníku v rámci předmětu konstruování na PC (KPC), v němž se studenti učí vývojovou a konstrukční činnost pro vytváření dílů, sestav a výkresů ve 3D CAD software SolidWorks. Pro účel 3D tisku je obohacen program výuky vytvářením virtuálního 3D modelu objektu v CADu, převodem na nativní formát souboru (STL) pro vytvoření geometrie povrchu objektu pro tisk. Dále pak se studenti seznamují s vytvářením G-kódů pro vlastní 3D tisk (slicing – printing) a tisknou jednoduché díly.

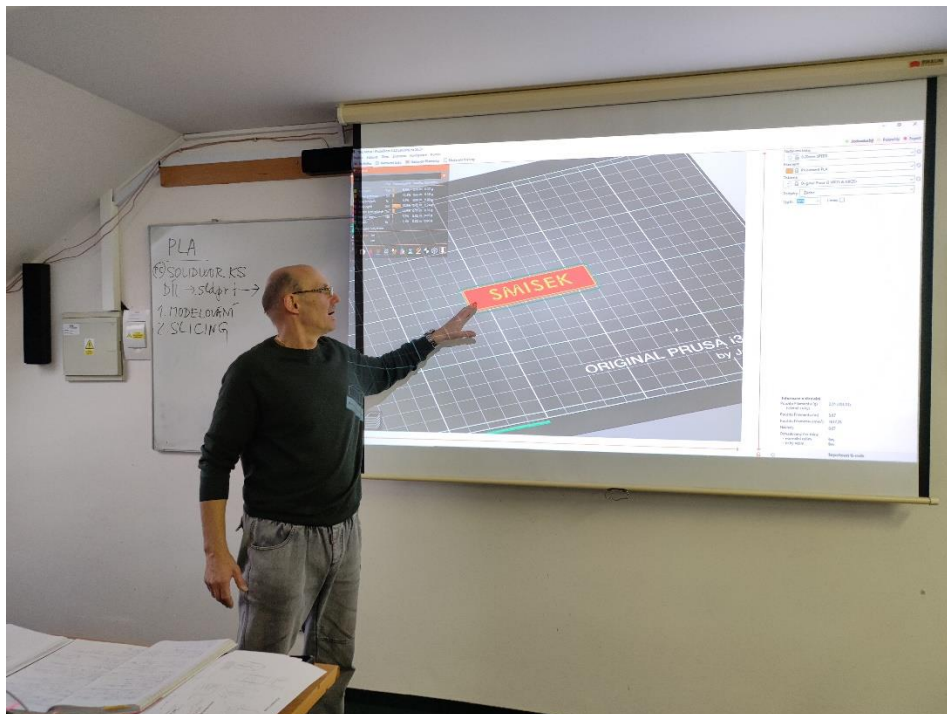
Ve 4. ročníku mají studenti nově zařazený 3D tisk v rámci předmětu modelování na PC (MODP) a budou pokračovat v prohlubování znalostí. Budou navrhovat a tisknout jednoduché a složitější strojírenské výrobky. Máme navržené propojení modelování a 3D tisku s předmětem programování CNC strojů (PCS). V rámci tohoto propojení předmětů studenti již v současné době mají projekt frézované a vrtané desky, kterou programují standardně v ISO-kódu a v CNC řídicím systému Heidenhain. Každý student má své individuální rozměrové zadání. Tuto desku studenti modelují v SolidWorksu a učí se také základy CAD-CAM. V systému SolidCAM připravují tuto desku k obrábění na obráběcím centru v učilišti naší školy. Nově nyní je propojený tento projekt desky i pro 3D tisk. Z virtuálních modelů vytvoří STL soubory a G-kódy a tisknou modely desek na 3D tiskárnách. Každá deska je navíc pro 3D tisk opatřena jménem studenta na čelní straně desky, resp. každá deska pro 3D tisk má další tvarovou plochu ve formě zapuštěného písma jména studenta. Tato činnost proběhla v rámci vzorové výuky modelování a 3D tisku v rámci projektu.

V obsahu maturitní práce, závěrečného studentského projektu praktické maturitní zkoušky na naší škole pak budou studenti – maturanti připravovat a tisknout nově vybrané díly ze svého projektu a předkládat při obhajobě své práce maturitní komisi.

Kromě výše uvedených uplatnění 3D tiskáren a technologie na naší škole se předpokládá využití 3D tiskáren pro další uplatnění.

- opravy vadných drobných náhradních dílů 3D tiskem (opravovaný díl se namodeluje nebo naskenuje, upraví a vytiskne na 3D tiskárně)
- výroba názorných pomůcek do výuky na 3D tiskárně mezioborově
- pro informatiku – práce s grafickými programy, základy programování a také práce s 3D skenerem a 3D tiskárnou

Pro představu, jak jsme se zhostili na naší škole se zavedením 3D tisku do výuky předkládáme několik příkladů ve formě obrázků a odkazů na videa. Seznámení studentů 3. ročníku s úpravou 3D modelu pro tisk

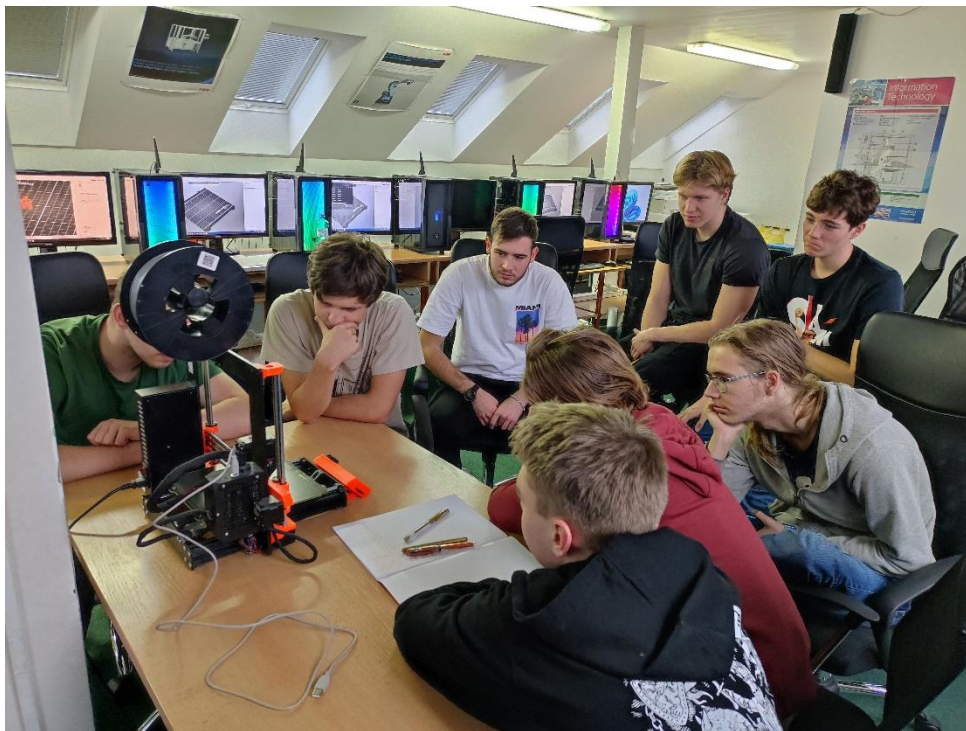
Obr. 1

Seznámení studentů 3. ročníku s tiskem na 3D tiskárně

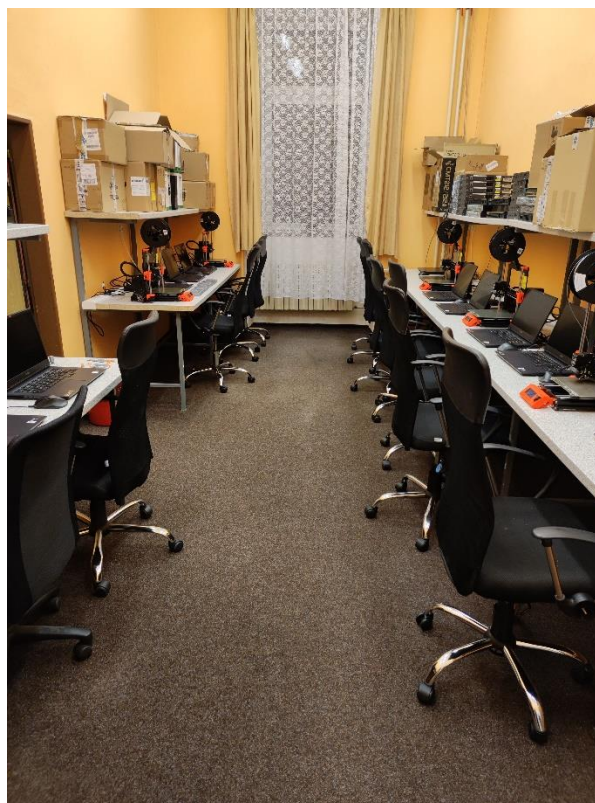
Obr. 2

Seznámení studentů 4. ročníku s 3D tiskem

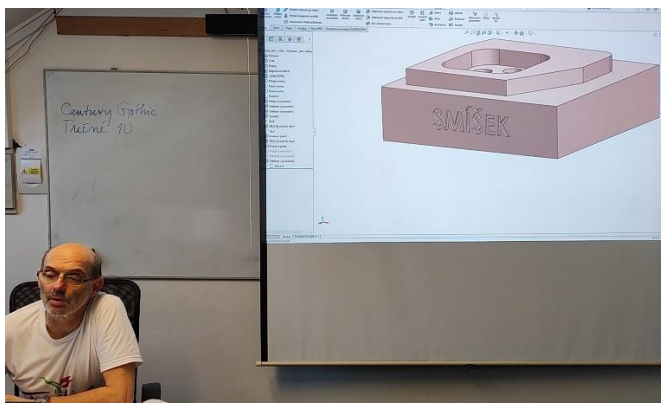
Obr. 3

Učebna pro 3D tisk

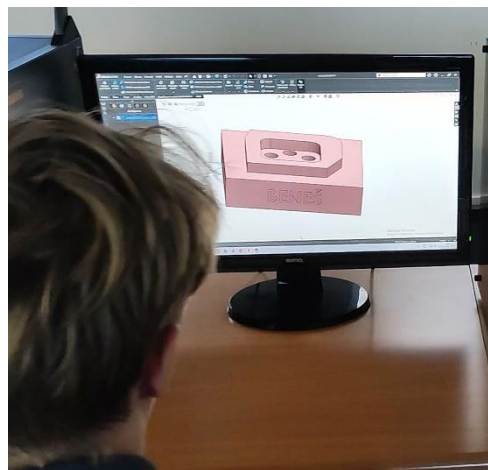

Obr. 4

Projekt Deska – modelování + vytváření písma

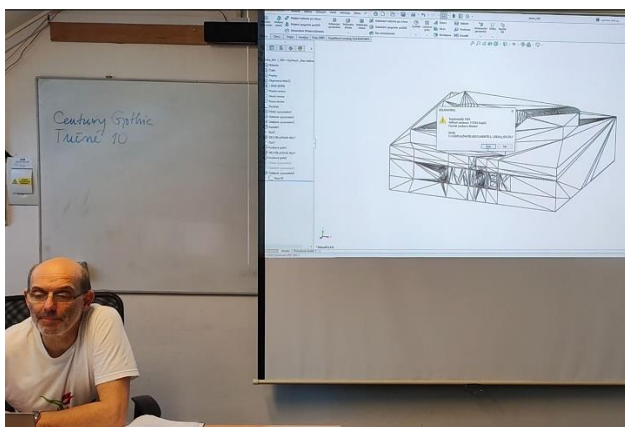

Obr. 5

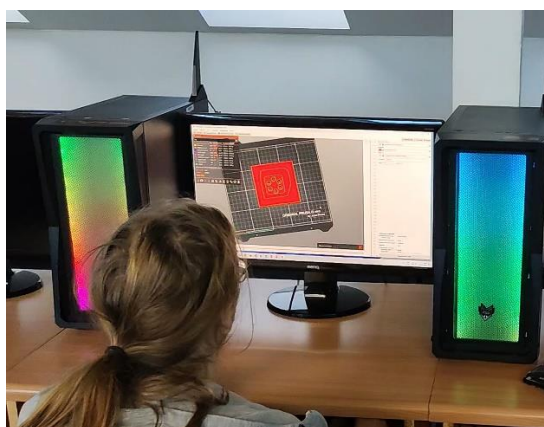

Obr. 6

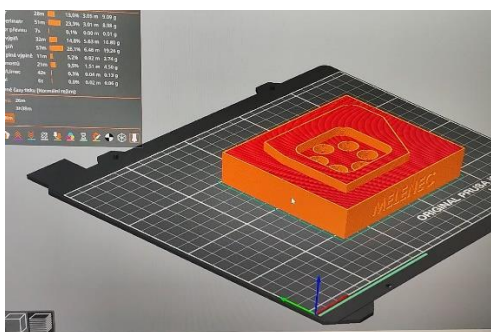
Vytváření STL, slicing, ...

Obr. 7

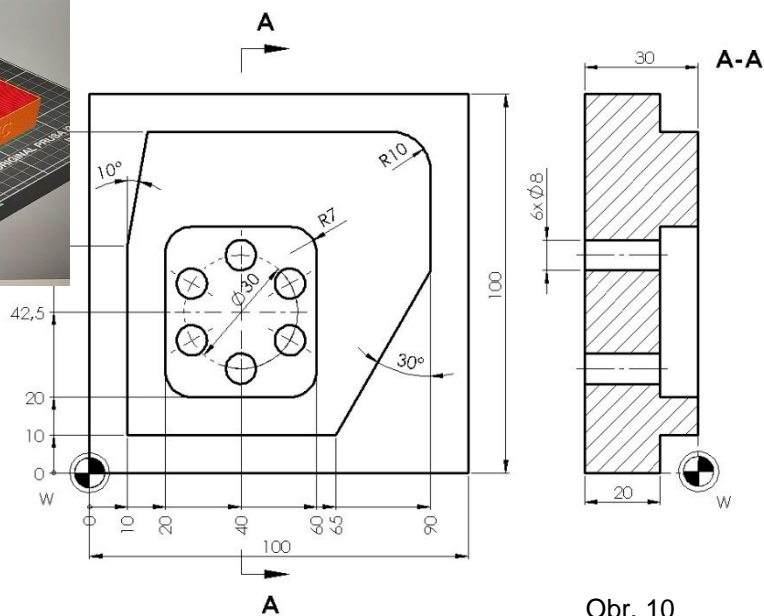

Obr. 8

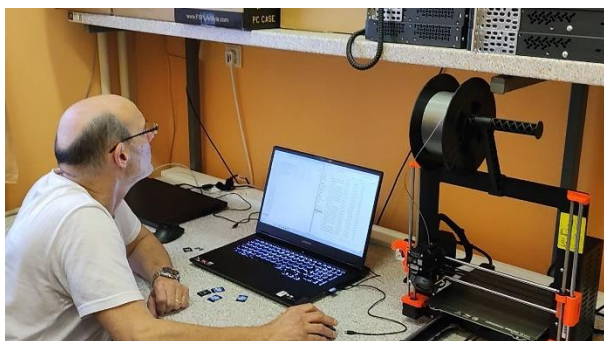
Obr. 9

Zadání pro modelování a programování

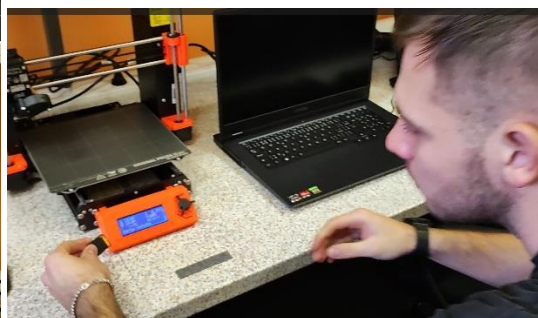

Obr. 10

Načtení G-kódu, printing,

Obr. 11

Obr. 12

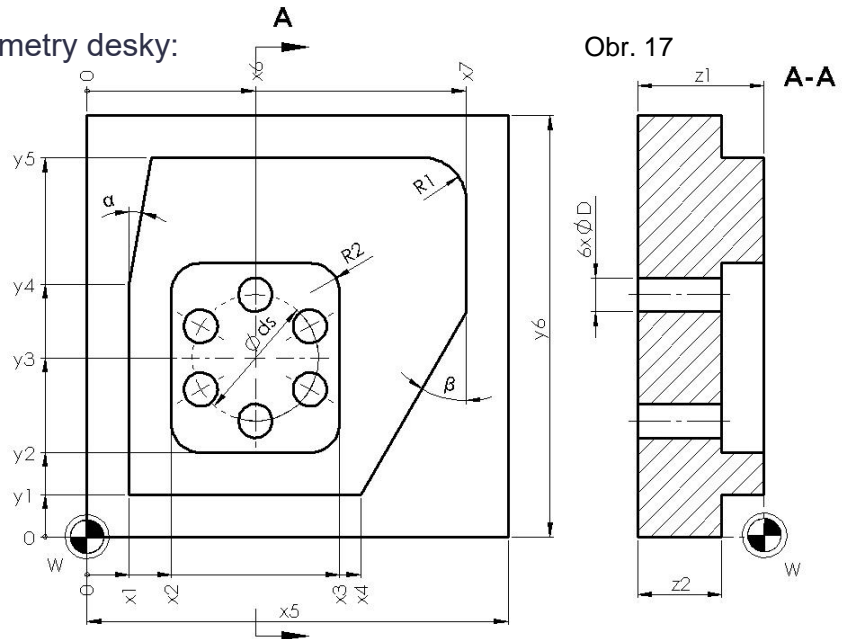
Obr. 13

Obr. 14

Zadávací individuální parametry desky:
 polotovaru (Obr. 15)

hotová deska (Obr. 16)

Zadání geometrických a technologických parametrů pro NC program

	ABRAHÁM Lukáš	BENĚŠ Josef	HORÁK Lukáš	KADAŇKA Petr	KUBICEK Jindřich	MELENEC Matěj	MINAŘIK Albert	ŠTAJER Ondřej	PECH Jiří
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
x1	13	15	16	17	9	15	11	12	6
x2	23	25	26	27	19	25	21	22	20
x3	64	67	69	71	64	71	68	70	69
x4	68	71	73	75	68	75	72	74	73
x5	95	97	103	105	104	115	120	114	117
x6	43,5	46	47,5	49	41,5	48	44,5	46	44,5
x7	80	82	88	90	89	100	105	99	102
y1	13	15	16	17	9	15	11	12	6
y2	23	25	26	27	19	25	21	22	20
y3	43,5	46	47,5	49	41,5	48	44,5	46	44,5
y4	62	65	67	69	62	69	66	68	67
y5	78	82	85	88	82	90	88	94	91
y6	94	98	101	104	98	106	104	110	107
z1	31	32	33	34	35	28	27	32	28
z2	26	24	27	27	27	22	23	28	22
alpha	11	12	13	14	15	13	7	8	6
beta	29	25	26	27	28	29	30	34	32
R1	7	12	10	15	8	10	7	10	9
R2	9	7,5	8	6	10	8	7	10	6
ØD	7,5	10	8	10	10	12	8	10	8
Øds	32,5	31	34	33	34	33	38	37	40
ØD1	63	80	100	63	63	80	100	80	63
Z1	6	8	12	6	6	10	10	10	6
sZ1	0,08	0,06	0,07	0,08	0,09	0,06	0,1	0,05	0,05
v1	200	200	160	180	170	180	160	160	210
ØD2	14	12	12	8	16	12	12	16	8
Z2	4	3	3	2	4	3	3	4	3
sZ2	0,064	0,062	0,062	0,058	0,066	0,062	0,078	0,058	0,05
v2	150	130	180	150	140	145	130	100	135
ØD3	5	8	6	7	8	8	6	8	6
s ot3	0,012	0,012	0,017	0,012	0,012	0,016	0,018	0,017	0,012
v3	80	75	65	100	65	70	120	100	80
ØD4	7,5	10	8	10	10	12	8	10	8
s ot4	0,11	0,1	0,11	0,12	0,11	0,16	0,10	0,11	0,09
v4	80	90	85	100	80	120	100	90	95

Poznámka:
 minutový posuv v ose Z (přisuv) při frézování vybraní je čtvrtinový vůči posuvu v rovině XY
 (přítí pro cyklus L903)

Obr. 18

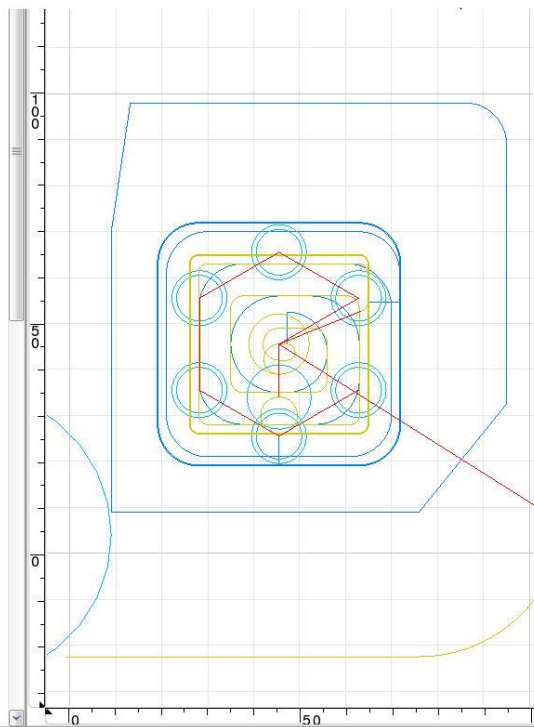
ISO-kód

N6	G54	G17			
N7	G0	X-50,000	Y-50,000	Z+150,000	M0
N8	(FREZOVANI VNEJSI KONTURY)				
N9	D1	F480	S1010	T1	
N10	G0	X-33,500	Y-33,500		
N11	G0	Z+2,000	M3		
N12	G0	Z-5,000	M8		
N13	G41	G1	X+10,000	Y+10,000	
N14	Y+60,000				
N15	G91	X+5,290	Y+30,000		
N16	G90	X+80,000			
N17	G2	X+90,000	Y+80,000	R10,000	
N18	G1	G91	Y-36,699		
N19	X-25,000	Y-43,301			
N20	G90	X+10,000	Y+10,000		
N21	X-2,000				
N22	G40	G0	X-33,500	Y-33,500	
N23	G0	Z-10,000			
N24	G41	G1	X+10,000	Y+10,000	
N25	Y+60,000				
N26	G91	X+5,290	Y+30,000		
N27	G90	X+80,000			
N28	G2	X+90,000	Y+80,000	I-10,000	J+0,000
N29	G1	G91	Y-36,699		
N30	G90	X+65,000	Y+10,000		
N31	X+10,000				
N32	X-2,000				
N33	G40	G0	X-33,500	Y-33,500	Z+2,000
N34	G0	X-50,000	Y-50,000	Z+150,000	M0
N35	(FREZOVANI KAPSY)				
N36	D2	S3979	T2		
N37	G0	X+40,000	Y+42,500	Z+2,000	M3
N38	R01=2,5	R02=1	R03=-10	R06=03	R12=40
	R15=796	R16=199	R22=40	R23=42,5	R24=7
	Z+2,000	M5	M9		
N39	G0	X-50,000	Y-50,000	Z+150,000	M0
N40	(NAVRTANI OTVORU)				
N41	D3	F42	S4244	T3	
N42	G0	X+40,000	Y+42,500	Z+2,000	M3
N43	G0	Z-8,000			M8
N44	G0	Z-8,000			
N45	G10	B+15,000	C+30,000		
N46	G1	Z-20,000			
N47	Z-8,000				
N48	G10	C+90,000			
N49	G1	Z-20,000			
N50	Z-8,000				
N51	G10	C+150,000			
N52	G1	Z-20,000			
N53	Z-8,000				
N54	G10	C+210,000			

Deska v systému Heidenhain programování

```

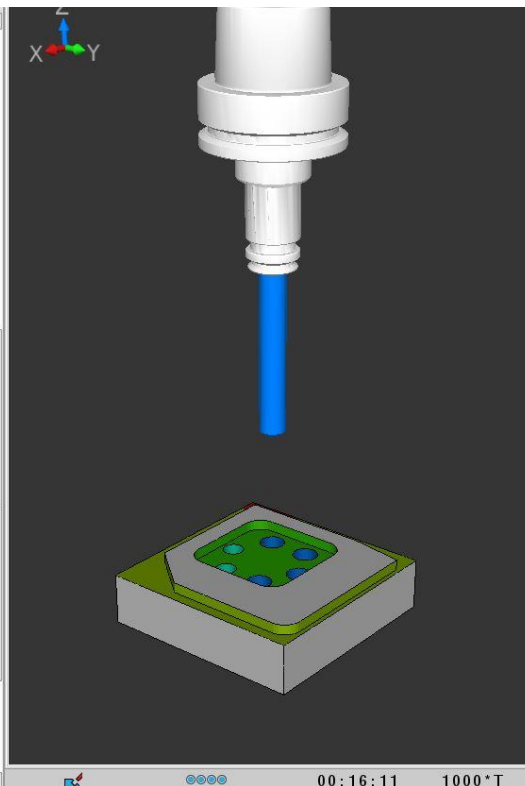
1 BLK FORM 0.1 Z X+0 Y+0 Z-30
2 BLK FORM 0.2 X+100 Y+100 Z+0
3 TOOL CALL 52 Z S732.618 F468.876
4 L Z+100 R0 FMAX M0
5 L X-31.5 Y-31.5 R0 FMAX M3
6 L Z+2 R0 FMAX
7 APPR LT X+9 Y+9 Z-5 LENS RL
8 L Y+70
9 L IX+4.155 Y+98
10 L X+95
11 RND R9
12 L IY-65.537
13 L X+76 Y+9
14 L X+9
15 DEP LT LEN10
16 L Z+100 R0 FMAX M5
17 TOOL CALL 7 Z S3296.781 F843.976
18 L Z+100 R0 FMAX M0
19 L X+45.5 Y+45.5 R0 FMAX M3
20 CYCL DEF 251 PRAVUOUHLA KAPSA
    Q215=+0 ;ZPUSOB OBRABENI
    Q218=+53 ;1. DELKA STRANY
    Q219=+53 ;2. DELKA STRANY
    Q220=+9 ;RADIUS V ROHU
    Q368=+0.2 ;PRIDAVEK PRO STRANU
    Q224=+0 ;UHEL NATOCENI
    Q367=+0 ;POLOHA KAPSY
    Q207=+843.976 ;FREZOVACI POSUV
    Q351=-1 ;ZPUSOB FREZOVANI
    Q201=-5 ;HLOUBKA
    Q202=+2.5 ;HLOUBKA PRISUVU
    Q369=+0 ;PRIDAVEK PRO DNO
    
```


simulace

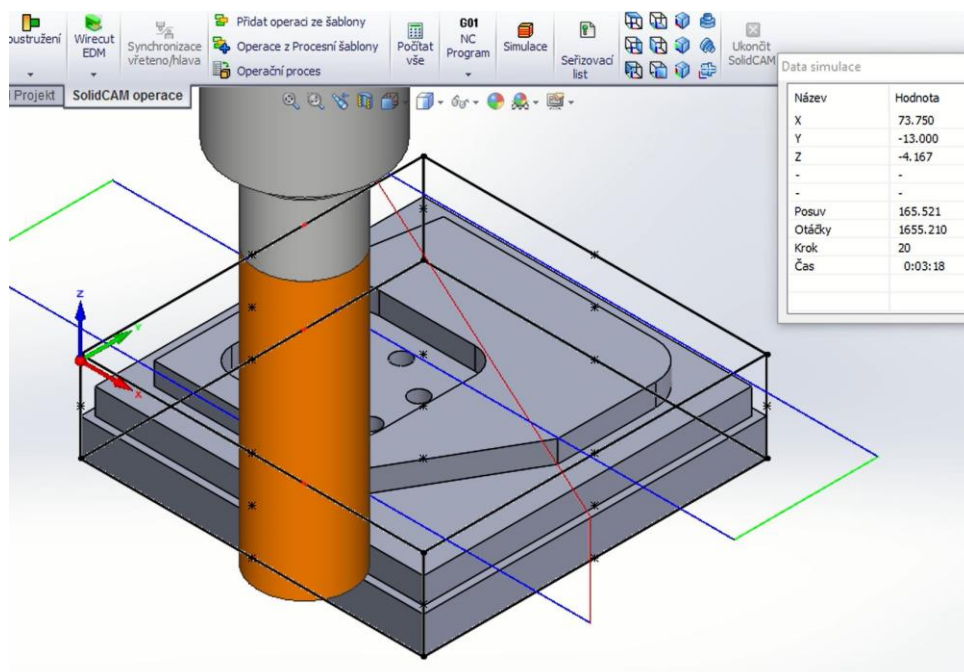
```

29 L Z+100 R0 FMAX M5
30 TOOL CALL 233 Z S265.258 F31.831
31 L Z+100 R0 FMAX M0
32 L X+45.5 Y+45.5 R0 FMAX M3
33 CYCL DEF 200 VRTANI
    Q200=+2 ;BEZPECNOSTNI VZDAL.
    Q201=-35 ;HLOUBKA
    Q206=+31.831 ;POSUV NA HLOUBKU
    Q202=+5 ;HLOUBKA PRISUVU
    Q210=+0 ;CAS. PRODLEVA NAHORE
    Q203=+0 ;SOURADNICE POVRCHU
    Q204=+50 ;2. BEZPEC. VZDALENOST
    Q211=+0 ;CAS. PRODLEVA DOLE
    Q395=+0 ;REFERENCNI HLOUBKA
34 CYCL DEF 220 RASTR NA KRUHU
    Q216=+45.5 ;STRED 1. OSY
    Q217=+45.5 ;STRED 2. OSY
    Q244=+40 ;PRUMER ROZTEC. KRUHU
    Q245=+30 ;STARTOVNI UHEL
    Q246=+330 ;KONC. UHEL
    Q247=+60 ;UHLOVA ROZTEC
    Q241=+6 ;POCET OBRABENI
    Q200=+2 ;BEZPECNOSTNI VZDAL.
    Q203=+0 ;SOURADNICE POVRCHU
    Q204=+50 ;2. BEZPEC. VZDALENOST
    Q301=+1 ;NAJET BEZPEC. VYSKU
    Q365=+0 ;ZPUSOB POHYBU
35 CYCL CALL
36 L Z+100 R0 FMAX M5
37 M30
38 END PGM SMISEK-DESKA-IS03 MM
    
```

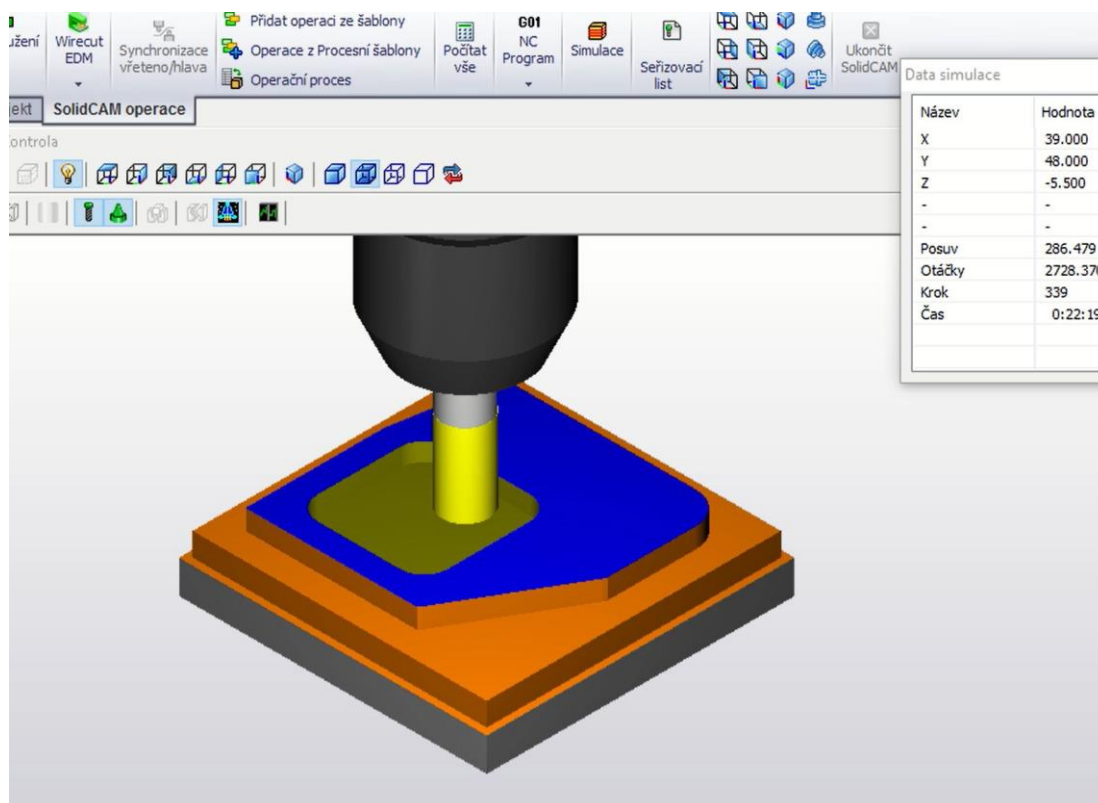

Obr. 19, 20

Simulace SolidCAM

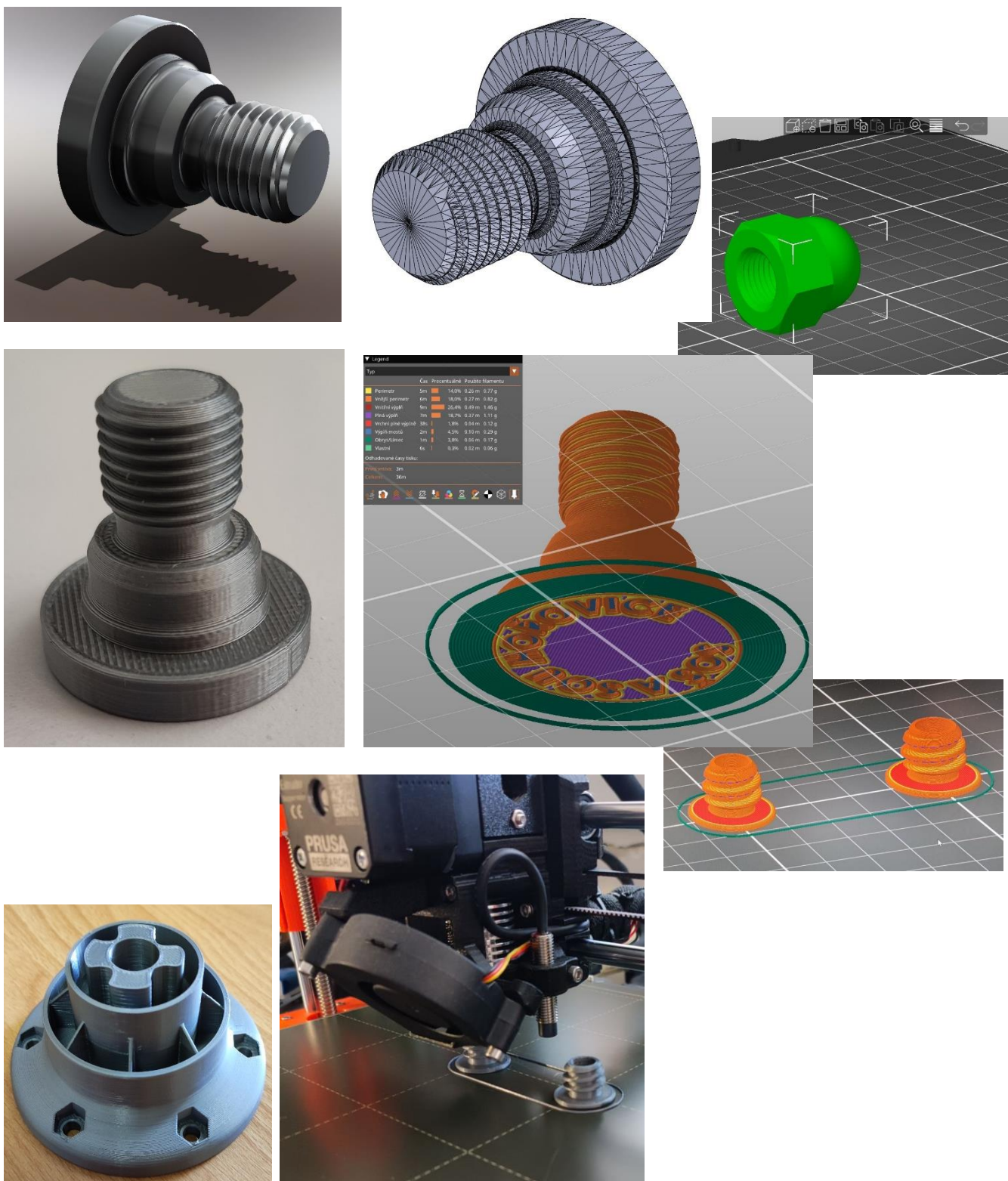

Obr. 21

Obr. 22

Jiné objekty – 3D tisk

Obr. 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 a 30

Výsledek tisku desek studentů a učitele

Odkazy na videa:

<https://youtu.be/iXJwZWD0Atg><https://youtu.be/s4a2ICKUn9w>https://youtu.be/-YAyFKF_KdQ<https://youtu.be/tEq-sctaB0Y><https://youtu.be/4woBmNmDCGo><https://youtu.be/1QGQeNg1tGY><https://youtu.be/a-ZtbKgglAI><https://youtu.be/JT0bFqSNhqA><https://youtu.be/QQXdraAV1do>